

گفتوگو

تیکشکان

دوايه مین رۆمانی مایکل کرامی
له تیکشکانی جهنگ و خوشه ویستییه وه له دایک بووه.

له ئینگلیزییه وه:
عهبدو لاسلیمان "مه شخه ل"

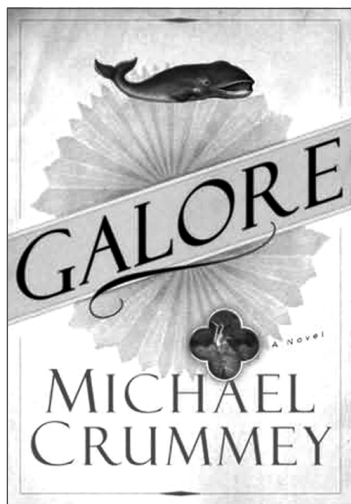
له گه ل بلاووونه وهی رۆمانی "دزهکانی دهریا"، مایکل کرامی وهکو یه کیک له
رۆشنبیرترین نووسه ری که نه دی به رهو پیتی ههنگاوی نا. رۆمانه که له سه رتاسه ری
که نه دا به جۆشه وه رامانی له سه ر کرا و خوینرایه وه و چوو نه ئیو له لیسته کورت و به
شکۆیه ی خه لاتی گیلله ر و ههروه ها بوو به پرفرۆشته رین کتیب له که نه دا.

ئه م پایزه مایکل کرامی له گه ل "تیکشکان" دا که رایه وه، چیرۆکی خوشه ویستییه کی مه زنه
که به چاونه پۆشین و هیزهکانی شه ر وردوخاش ده بی. مایکل له و دوا ییانه دانیشه ت بۆ

گفتوگۆیهکی بهر فراوان.

* پاش تهواوکردنی نووسینی "دزهکانی دهريا" به تهواوی پیتتهوه دیار بوو بهوهی که بیرت لهوه نهدهکردهوه ههولئ نووسینی رۆمانیکی نوئ بدهی. چی ئەزموونی نووسینی یهکهمین رۆمانتی قورس کرد؟

- ئەوکات وام ههست دهکرد بيجگه له من هيج کهسیکی تر کاتیکی ناخۆشی نهبووه له نووسینی رۆماندا و ههروهها ئەوهشم گهراندهوه بۆ کهموکووری رۆشنبیری یان ناشارهزایی و پسیۆری خۆم. ئیتر لهوساوه لهلایهن نووسهراڤی ترهوه هان درام بهوهی که

نائومیدی بهشیکه له پرۆسهی نووسین. تۆ ناچیت له راکردنی ماراسۆندا بهشدار بیت بئ نارهحهتییهکی زۆر و چرکهساتگهلیکی مهحال بۆ تهواوکردن. ئەمه بۆ رۆمانیش دروسته. نووسینی رۆمان وهکو پرۆسهیهکی ناسروشتی زگماکی وایه - وهکو بریاردان بۆ بیست و شهش میل راکردن که ئەو خۆ تۆ هاویشتنهش ئازاربهخشه.

ههندیك دهلێن شتهكان بریک چاکتر له جارن چوونهته پیشی. تۆ له ههلهوه فیر دهبیت. ئەم ههویره ئاو زۆر دهکیشیت. لهسههخۆ ههنگاو بنی. خۆت ئاماده بکه. دهتوانی زۆر شت بکهی بۆ کهمکردنهوهی

نیگهتیقهکان. من کاتیکی زۆرم بهخهرج دا بۆ بیرکردنهوه له رۆمانی "تیکشکان" پیش ئەوهی دهست به نووسینی بکهم و ههروهها دهبووایه زۆربهی خالهکانی گریچنه و کارهکتهرهکانم ئاماده بکردایه. ئەمهش بهو مانایهیه که کهمترین کاتم ههبوو بۆ کهللهکیشان به میزهکهمدا. بیرم لهوه دهکردهوه که چۆن کاراکتهریک له خالی "ئهلیف" هوه دهگوازمهوه بۆ خالی "بی". یان دۆزینهوهی جیگا و شوینی دروستی خالی "بی".

* رۆمانی "تیکشکان" زۆر له رۆمانی "دزهکانی دهريا" جیاوازتره له رووی ستایل و تۆنهوه. ئەو بهرهنگار بوونهوهیه له کویتوه رووبهرووت بووهوه که دانیشتی دووهمین رۆمانی خۆت نووسی؟

- گه ورتين به رهنگار بوونه وه له ميتشكى مندا ئه وه بوو كه خوم دووباره نه كه مه وه. نه مدهويست كتبيكي تر وهكو "دزهكاني دهريا" بنووسمه وه. توني ئه وكتي به و شيوازي قه دنه كراوى چيرۆكه كه زور ئورگانيكانه هاتنه بهرچاو. قسه له سهر تاريكييه، هه موو رهنه كان ده رزينه نيو به كتره وه. هيچكام له كاره كتره كان پي ناچي بزائن كه چي دهگوزهرئ، به تايبه تيش ئه گهر بير له وه بكه نه وه كه دهيكه ن. تونه كاني پشته وه ي چيرۆك و رومان به دهورى خوياندا دهسورپينه وه. ئه مهش له بيتا گاييه وه نه بووه، به لكو له و ستايه وه سه رچاوه ي گرتوه كه پي ده چيت ريك به بهري پرۆژه كه بوويت.

جا كه دهستم به نووسيني كتبه كه كرد سوور بووم له سهر ئه وه ي كه ده بيت ريك به پي چه وانه ي سه رتاوه بم. من چيرۆكيكي ساده ترم دهويست. چيرۆكخواني بزوترم دهويست. كتبيكم دهويست كه يهك دوو پي كه نيني تيدا بيت. ئه مهش له و بروايه دام كه گرينگترين جياوازي نيوفونلاندديه كانه. تواناي دوزينه وه ي گالته ناميزيان هه يه « له وان هه بير كرده وه كه ره شيش بي» جا له هه ر بارودوخيكدا بيت.

* شاره زاييت له بواري نووسيني شيعر و كورته چيرۆك چون وهك روماننوسيك يارمه تي داي؟

- دهستنيشان كرده ني ئه مه كاريكي ئاسان نييه. من له سه رتاوه به شيعر دهستم پي كرد و له وي شه وه زور به ي ئازاره كان بالايان كرد و گه و ره بوون. ساله هاي سال له نووسينيش به راستي شتيكي خراپه. هه روه ها له مياني ئه و پرۆسه يه دا پيموايه جو ره دهنگيكي خوم گه شه پيدا وه له گه ل ئه وه ي كه چ كاريك به كه لكي ئه وه ديته بخريته سه ر كاغه ز يان نه كر يت. چيرۆك له گه ل سه رجه م كي شه و كايه كاني چيرۆكخواني كومه كي كر دووم، وهك ئه وه ي چون چيرۆكه كان پي كه وه دهلكيني و چون له سياقي زه مه نيشدا پاش و پيشيان پي ده كي ي. هه روه ها سه رجه م شتگه له ميكانيكويه كانيش به شدارن كه راسته وخو تواناي جيگوري كتيان هه يه، بو نمونه وهكو نووسيني دايه لوگي گونجاو، يان نيشانداني دي مه ني ئه و جه سته زه به لاهه ي كه كاره كتره كاني تيدا ده ر يت. له بهر ئه مه شه ناتوان ر يت بگوتريت كه شيعر و چيرۆك په يژه يه كي به ردين «هه نگا ويكي خيرا ي پولايين» بو نووسيني رومان. روويه روو بوونه وه و پاداشتي هه ر ژانريك به ته وا وه تي جياوازن. له راستيدا هيچ شتيكم وهك شاعير و چيرۆكنووسي نه كرده وه كه تا بو نووسيني رومان ناماده م بكات.

رۆمان بە تەواوی گیاندارئیکی جیاوازه.

* "تیکشکان" رۆمانئیکی مەزنە لە پیاھەلدان لە نیوفاونلاندەوہ بۆ باشووری پاسیفیک کہ بە درئژایی پەنجا سال درئژ بووہ تەوہ. بیرۆکە ی رۆمانە کہ لە کوئوہ هاتووہ؟

- میکروبی ئورجینالی بیرۆکە کہ چیرۆکئیکی خیزانییە. مامیکم هەبوو کہ لە سالانی جەنگی جیھانی دووہم دەچئتە ئەو دیوی ئوقیانوسەکان. ئەو مامەییەم پیش ئەوہی پروات خۆشەویستئیکی هەبوو لە شاری ساینٹ جۆنز، ئەو کچە شتئیکی ئەوتوی پئ نەگوترا دوی کوژرانی مام لە کردەییەکی سەربازیدا. پەنجا سال دواتر راستییەکانی زانی کہ چی بەسەر مامدا هاتووہ. من هەمیشە پیم وابوو کہ ئەم چیرۆکە باشترین بیرۆکە یە بۆ رۆمان. بەلام شتئیک نەبوو بمبەستئتەوہ پئوہی، هیچ شتئیکی فوول نەبوو قایلیم بکات بەوہی دوو سال لە تەمەنی خۆم تەرخان بکەم بۆ نووسینی ئەو چیرۆکە.

سەرنووسەرەکم "مارسا کانیا- فۆرستنەر لە "دەبلدەدی کەنەدا" دەیزانی بیرم لە دەستەواژە نادیارەکانی جەنگی جیھانی دووہم دەکردەوہ و سی سال لەمەوبەر کتیبئیکی بۆ ناردم بە ناوی "بەلگەکانی شانازی" لە نووسینی "بلەیک هیچکۆت" بوو. ئەم کتیبە کەنەدییە رزگار بووہکانی جەنگی جیھانی دووہمی بە ریزەییەکی زۆر لەخۆ گرتبوو. من لەو کتیبە بە پیاویکەوہ گیرسامەوہ کہ وەکو دیلی جەنگ لەلایەن یابانییەکانەوہ لە هۆنگ کۆنگ دەستبەسەرە. ئەو پیاوہ باسی سەربازئیکی یابانی دەکات کہ رقی زۆر لە کەنەدییەکان دەبئتەوہ و بە تاییبەتیش سادییە لە بەرامبەریان. هۆی ئەم رقلیبوونەوہ ژەھراویبەش ئەوہ بوو کہ لە بریتیش کۆلۆمبیا گەورە بووبوو. بەهۆی ئەو راسیزمە ی کە لەوئیدا هەبوو، ئەم کابرایە پشتیوانی بۆ پەیدا بووبوو.

من لە سەرۆبەندی وەئاگا هاتنەوہی سپتەمبەری یانزەوہ زۆر بیرم لە تیرەگەری، راسیزم، قین و رق، ئیمپریالیزم، کۆلۆنیالیزم، و کۆمەلئ "ئیزم" ی تر دەکردەوہ. چیرۆکی "مندالی کاملوپس" وەک کەنەدییەکان وای پئ دەلئین، پئ دەچئت پەردەپۆشی کۆمەلئ گرفت بگات. یەکسەر زانیم من کاراکتەرئیکی لەو چەشنەم دەوئت.

سەرەکیترین کیشەییەک کہ رووبەرووی بوومەوہ ئەو راستییە یە کہ تا ئەو جئگەییەک من بزاتم هیچ نیوفاونلاندەرییەک لە شانۆی پاسیفیک نەبووہ. نەمدەزانی چۆن لەگەل ئەم

گرفته بهر خورد بکهم. به لام هه مان ههفته کتیبی "به لگه کانی شانازی" م پی گه یشت و له ته له فیزیونی CBC ش دۆکیومینته رییه که له لایه ن "ریگ شیرن" ناماده کرا و له ژیر ناوی "گه رانه وه بۆ ناگازاکی". که دربارهی دوایین ساته کانی دیله که نه دییه کان بوو له کاتی بۆردومانی ئەتۆمی، له لایه ن پیاویکه وه که ناوی "جۆن فۆرد" بوو. له هه مووی ناخۆشتریش جۆن فۆرد خه لکی نیوفاونلاند بوو. جۆن له بری پێوه ستبوون به فه وجه کانی نیوفاونلاند، به سوپای به ریتانیا وه پێوه ست بوو بوو، و له سینگافور بریندار بوو بوو و به دیل گیرا بوو. له ناکاودا زانیم له دهره وه ی پێشبریکیکه م.

* ده توانی بریک زیاتر له سه ر کاراکته ری نیشینۆ قسان بکه ی، وه رگێری ناپه سندی که مپی زیندانی یابانی. ئەم کاراکته ره چۆن ورده ورده گۆرا "دهرکه وت"؟

- نیشینۆ یه کیک بوو له رووبه روو بوونه وه راستیه کانی ناو ئەو کتیبه، به ساده یی هه ر به ره ئه وه ی شاره زایی له دنیا، له باکگراوند و کولتور، زۆر دوور له دهره وه ی خودی خۆم بوو. وه ک پێشتر باسم کرد بیرۆکه ی نیشینۆ له حیکایه تی که نه دییه رزگار بووه کانی چه نگه وه وه رگیرا وه که سه باره ت به سادیبوونی پاسه وانیکێ زیندانه که یه که له که نه دا گه وره بووه.

بۆ ئەوه ی هه ست به وه بکه ین که چی به می شکی ئەو که سه دا گوزه را وه، هه ندیک لیکۆلینه وه م له سه ر ئەو یابانی-که نه دییانه ی پێش و له کاتی جه نگی جیهانی دووه م ئەنجام دا، که له راستیدا زۆر سه رنجرا کیش بوون له دابه شبوونی سروشتی وه فاداری له نیوانیاندا. زۆر تیک له و میژدمندا لانه ی که زۆر جار خۆیان وه ک که نه دییه ک ده بینن ته نانه ت کاتیک که خودی که نه دا به ره سمی نایانناسی. له سه ر "ده یقده سوزوکی" گیرسامه وه که گویم لی بوو باسی ئەوه ی ده کرد که چۆن له که مپی ده ستبه سه ریدا له لایه ن مندا له یابانی-که نه دییه کانه وه لئی درا وه هه ر ته نیا له به ره ئه وه ی هیوا ی ئەوه ی خواستوو ه که که نه دا و هاویه یمانه کانی به سه ر یاباندا زال بن. ده یقده نه یده توانی خه یالی هه یج شتیکی تر بکات بێجگه له وه ی که بێته هاوولاتییه کی که نه دی و هه یچی تر.

کاره کته ریکی زۆر له کتیبه که به وه ده گهن که له نیو خودی خۆیاندا ئەو شتانه بدۆزنه وه که له لای خه لکانی تر دا جپی قیزلیبوونه وه یه. ئەوه به و راستیه ده گهن که دوژمن به م شیوه

یان بهو شیوه له نیو سینهی "دلی" خو ماندا ههیه و نیشینۆش که به توندی هه موو شتیک رت دهکاتهوه سهبارت بهو چیگهیهی لیتی گه وره بووه و به ئاشکرا ئه وهش دهبینی که دژی هیوا و خواسته کانیه تی و به ئه ندازهی که نه دیبوونه که شی، یابانیشه.

* په کیک له گرینگترین ئه و بابته تانهی که له "تیکشکان" دا دهری ده هاویژی سروشتی لینه بوورده بییه؛ یان وردتر بلّین قه واره ی لینه بوورده بییه بۆ سه رکیشی هه لی له په کتر حالیبوون. ئایا ئه مه رهنگدانه وهی روانینی تویه بۆ جیهانی ئه مرۆ؟

- به دنیاییه وه. من به راستمه هه ز به نوسینه وهی میژوو ناکه م. هه ردوو رۆمانه کانم سه باره ت به رابردوون، به لام تا ئه و شوینه جیی رهامه ندی منن که لیم ده گه رین هاوچه رخی و جیی بایه خی که سه کان بیینه وه. چیرۆکی "تیکشکان" وا دیته به رچاو وه ک شویندیکی خه یالی که کاری تیدا بکه ی له میانی خودی خو مه وه به وهی که له سپته مبه ری یانزه به دواوه چی له جیهاندا روو ده دات. مه به ستم ئه وه نییه که یه ک به یه کی پدوه ندیه کانی نیوان رابردوو و ئیستا چۆن، یان ئه وهی که چیرۆکی "تیکشکان"

بەسادەیی چیرۆکی پەندنامىزە دەخوازى راستەوخۆ رووى دەم لە بوش و بن لادن بکات. چیرۆکیکە بوونی خۆی لەسەر کەوتن و هەلسانەوهی خودی لێهاتوویی خۆی بەندە. بەلام هەستم بەوه کرد که هاوڕێکیهکی زۆر له چیرۆکهکه دەست پێ دەکا و شکلگیر دەبێ کاتی دەستم بە نووسینی رۆمانهکه کرد یان له کاتی رووداوهکانی جیهانی هاوچەرخدا. دیاره ئەمەش بەشیکی بوو لهو بایهخەى من.

ژمارهیهکی زۆری کارهکتەرەکانی "تیکشکان" هەست دەکەن خهريکی نواندنن یان له لایەن رینوینیکیهکه وه یان چاودێریکی ئاسمانییه وه به رهو چاره نووس رینوینی دهکری. هەندیکیان بەوه دهگەن که به تهواوهتی خوێشچالان که بینه بەشیکی له چاوشۆری و له ئاکامی ئەمەش هەلسوکهوتی نابهجێ دهکەن. ئازاد به له بیرکردنهوه له بوش و بن لادن لهم نموونه تايبهته. من دەمويست شوین پێی ئەو کارهکتەرە هەلگرم که پێی وایه دەرککردنی ئەو بهو بهخشنده ئاسمانییهی که ئەمی هەلگرتوووه قسهی بهتالان.

* هەردوو رۆمانی "دزەکانی دەریا" و "تیکشکان" رۆمانی میژووین. ئایا رۆماننووس بەرپرسیاره له وردکردنهوهی میژوو یان بەرپرسیاره له وتنی چیرۆکیکی چاک؟

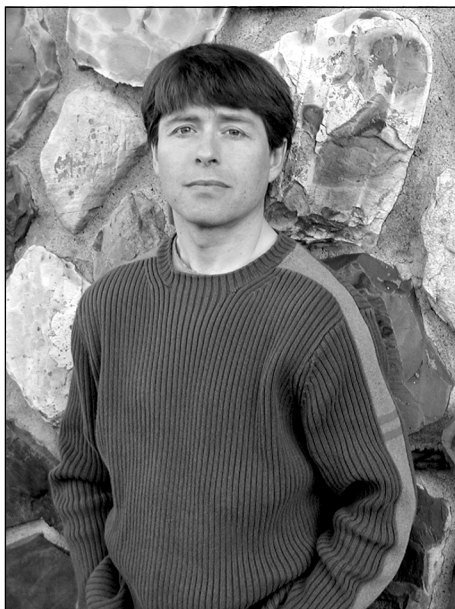
- ئەمە پرسیارێکی قورسه. یان وردتر بلیم وهلامی ئەم پرسیاره زۆر ئالۆزه. من به راستی بروام به "چیرۆکی باش هەموو شتیکیه" هەبوو، بەلام کتیبیک دەربارهی نیوفاونلاند له لایەن نووسەرێکی ئەمەریکییه وه ئەم هەلوێستەى لا گۆریم. مەبەستم "هەواله نێردراوهکان" نییه. زۆریک له نیوفاونلاندەکان "به دایکیشمه وه" ئەو کتیبیه یان پێ خوێش نهبوو، چونکه هەستیان به شتواندنی راستییهکان دهکرد، لێره شه وه شوین به هەله به کارهینراوه. بەلام من به جۆریکی تر بۆی دهچم. من بیرم له پرۆلکس دهکرد وه وه نووسەرێکی گۆتی و "هەواله نێردراوهکان" یش وهک گۆتی نیوفاونلاند. وینای ئەو بۆ ئەمەریکا لهم کتیبه دا وهکو گۆتییهک شتواوه. خوینەر ناتوانی هیچ شوینیک لهسەر دنیای واقیعدا بدۆزیته وه. هەرچهنده هەندێ رهگەز له نیوفاونلاند و ئەمەریکا دا هەن که وینای هەستکردن به رهو رهسه نییان دهبات. تهواوی هەلبژاردنهکان وهک نووسەرێک به رهو نیستاتیکی بردوووه. له گەل ئەوه شدا چیرۆکیکی باشه و من هیچ گرفتیکم له گەلیدا نییه. بەلام سەبارەت بەم پرۆسیسه ئەوهش ههیه که به نیسبەت خۆمه وه بپریزییهکی پێوه

دیاره، کتیبه که جی و شوینی منی له و پرسیاره دا گوپی که له دهر بهندیکی بچوکی نیوفاونلاند له سدهی بیسته مدا دهویت. زۆربهی خه لکی ئیره ئیواران له چیشتهخانهیه کدا به سه ره دهن. که ئەمهش بئ مانایه. له م دهر بهنده بچوکه هیچ چیشتهخانهیه کی لی نییه. خه لک هینده پاره یان هه بووه که هه ره بهشی خو یان بکات. نووسه ره که نه یه توانیوه پیوهندییه کی چیرۆکه که به واقیعه وه دهستنیشان بکات. رۆمانه که هه ندی قسه ی تیدایه سه باره ت به نه یه تیقه کانی "بیوسوک" که بازرگانی له دوو کانه ناوه خو یییه کان دهکن. له ریی خوا کتیبه که نینۆکی لی روانم.

جا جیاوازییه کان چی بوون؟ ناتوانم هیچ بلیم. به لام ده بوایه شتیک له گه ل پاقری و ریز، له گه ل ره سه نیدا بکریت. به په یامکردنی راستییه کانی میژوو و کولتور و شوین و جیکردنه وه یان له چیرۆک ریگه ی خو ی هه یه که پاداشتی ئەو مه تریا لانه یه که به کار هاتوون. ههروه ها ریگه ی تاییه تیش هه یه بو به کاره یانی ئەم مه تریا له ش که ناو زران دن و بی ریزی لی ده بیته وه.

له هه ردوو رۆمانه که م کۆششی زۆرم کردوو به دستگرتن به میسو دی یه که مه وه.

دهر باره ی مایکل کرامی

مایکل کرامی رۆماننوس و شاعیر و نووسه ری که نه دی له هه ژده ی تشرینی دووه می ۱۹۶۵ له بوچانس له نیوفاونلاند له دایک بووه. مایکل دووه مین کورپی خیزانه که یه تی. مایکل ئەو کاته ی قوتابی بوو له زانکۆی میمۆریال له ساین جۆنز دهستی به شیعر نووسین کردوو و به کالۆریۆسی له زمانی ئینگلیزی له ۱۹۸۷ دا هه ره له زانکۆیه به دهست هینا. له سالی ۱۹۸۸ ماسته ریشی له زانکۆی کوین له کینگستۆن له ئۆنتاریۆ وه رگرتوووه. دواتریش له سالی ۱۹۸۹ واز له دوکتۆراکه ی ده هینی و وهک کار دهست

دهكات به نووسين. له ساالى ۲۰۰۱ و دهگه پټه وه بۆ ساين جوړن.

مايكل كرامى گهلى كارى جياجياى كرووه وهكو وتنه وهى وانهى زمانى ئينگليزى له چين بۆ ماوهى شهش مانگ له ۱۹۹۱ و راويژكارى كومه لايه تى و ناشپهزى و بوتل شووشتن بۆ روژى جيهانى بۆ پالپشتى له خهلكى گواتيمالا و له م دواييانه ش خزمه تى بهر ژه وهندى گشتى گروپ-كينگستونى ئونتاريو كرووه..

مايكل له دواى وهرگرتنى خه لاتی "ج گريگورى" بۆ شيعر له زانكوى ميموريال له ۱۹۸۶، بهر دهوام ده بيت له نووسينى شيعر و په خشان تا له ساالى ۱۹۹۴ ده بيته وهرگرى يه كه مين خه لاتی برنوين وهلس ميموريال بۆ نووسه ره لاهه كان. يه كه مين كومه له شيعرى به ناوى "مشتومر له گه ل مه ترسى" له ۱۹۹۶ دا بلاو كرده وه كه خه لاتی رايتهر نه لايه نسى نيوفاونلاند و لبره دور بۆ كتيبى شيعر پى به خشرا. دووهمين كومه له شيعرى به ناوى رووناكى رهق له ۱۹۸۸ بلاو كرده وه كه هم ديوانه شى له ساالى ۱۹۹۹ هه لبريژدرا بۆ وهرگرتنى خه لاتی "ميلتون هه كورن" بۆ شيعر. له ساالى ۱۹۹۸ دا كومه له چيروكيكي به ناوى "گوشت و خوین" بلاو كرده وه و هه لبريژدرا بۆ خه لاتی جوړنى.

رومانى دزه كانى ده ریا كه له ساالى ۲۰۰۱ دا بلاو كرايه وه بووه پرفروشتين كتيبى كه نه دى و خه لاتی "توماس هيد ره ده ل"، كه خه لاتي كه بۆ چاكترين نووسه رى نيوفاونلاند و هه روه ها خه لاتی هه لبراردنى كتيبى فروشى نه تلنه نتيك ئينديپيندينتى وهرگر. بيجه كه له مانه ش هه لبريژدرا بۆ خه لاته كانى گيلله ر و كومون ولس رايتهر و يه كه مين كتيبى رومانى كه نه دى و ئيمپاك. دووهمين رومانيشى "تيكشكان" كه له ساالى ۲۰۰۵ دا بلاو كرايه وه بۆ خه لاتی ئيمپاك هه لبريژدرا.

نووسينه كانى كرامى زورتر له سه ر ميژوو و سرورشتى نيوفاونلاند و لبره دوره. شيعر و په خشانه كانى مايكل له كتيبى "رووناكى رهق" ئيلهاميان له چيروكه كانى باوكى و كه سه نزيكه كانى وهرگرتووه. كورته چيروكه كانيشى له كتيبى "گوشت و خوین" ده ربارهى زىدى له دايك بوونين و رومانه كانيشى ده توانرى وهكو رومانى ميژووى چا و لى بكرين.

مايكل ده ستكورترين كه سى خيزانه كه يه تى و به پيچه وانهى براكانى كه گوزهرانيان باشه، هم له هه ژاريدا ژيان به سه ر ده بات.

کورنۆلۆجیای به رهه مه کانی مایکل کرامی:

شیر

- ۱- مشتومر له گه له مه ترسی ۱۹۹۶
- ۲- رووناکی رهق ۱۹۹۸
- ۳- کۆمه کی تهنگانه ی سه ر ریگا ۲۰۰۱
- ۴- رزگارکردن ۲۰۰۲
- ۵- چوون له گه له ۲۰۰۷

چیرۆک

۶- گوشت و خوین ۱۹۹۸ دواتر له سالی ۲۰۰۲ دا فراوانتر کرا.
رۆمان

- ۷- دزه کانی ده ریا ۲۰۰۱
- ۸- تیکشکان ۲۰۰۵
- ۹- زۆر و زه به ند ۲۰۰۹

نوسین

- ۱۰- نیوفاونلاند: گه شتیک به نیو گه لیککی ونبوودا له گه له فۆتۆگرافه ر "گریگ لۆک" ۲۰۰۴.
- تیبینی وه رگێر: ژیاننامه ی مایکل کرامی و کورنۆلۆجیای به رهه مه کانی له گه له
چاوپێکه وتنه که دا نین و خۆم وه رم گێران و خستمنه پال چاوپێکه وتنه که تا
خوینه ری کورد با شتر مایکل کرامی بناسن.
سه رچاوه کان:

1-Read magazine Volume 6 issue 1 pages 6,7,and8

2- <http://en.wikipedia.org/wiki/Michael-Crummey>

3- <http://www.library.utoronto.ca/canpoetry/crummey/index-htm>.

سازدانی چاوپێکه وتن: سکات سیله رس